

J.Vaičiūnaitės eilėraščio "Barbora Radvilaitė" interpretacija

J.Vaičiūnaitė sukūrė daug eilėraščių istorine tema. Šių kūrinių dėmesio centre ne istoriniai įvykiai, o istorinės asmenybės. Laikas negailestingas. Išlieka tik tai, kas tobula, reikšminga, amžina. Menkas žmogus pasmerkiamas užmarščiai, didis įgyja teisę amžinai gyventi...

Cikluose "Kanonas Barborai Radvilaitei", "Keturi portretai", "Senos fotografijos" originaliai interpretuojamos garsių asmenybių gyvenimas. Tačiau išlieka biografiškumas. Skaitytojas gali atpažinti kai kurias aplinkos, išvaizdos, charakterio ar situacijos detales.

"Kanonas Barborai Radvilaitei" priklauso rinkiniui "Surūdijusi rožė". Šio ciklo dėmesio centre yra eilėraštis "Barbora Radvilaitė". Kūrinio pavadinimas nusako adresatą. Tai eilėraštis kaukė, nes lyrinis "aš" kalba Barboros Radvilaitės vardu. Kalbėjimas vienaskaitos pirmuoju asmeniu visada yra įtaigus, emociingas, nes perteikiama asmeniška patirtis.

Pirmame posme net keturis kartus pavartotas įvardis "aš" vieną kartą "mano". Tai svarbu. Juk kalba mylima karaliaus Žygimanto Augusto žmona, Lietuvos didžioji kunigaikštienė ir Lenkijos karalienė, viena iš gražiausių šio meto Europos moterų: "Aš būsiu ne pageltęs pergamentas. Aš nesensiu. / Man meilė bus galia iškilti, kaip poetui eilės".

Būsimojo laiko veiksmažodžiai kuria ateities veiksmą. Kalbama lėtai, ramiai, tačiau neabejojama žodžių teisingumu. Meilė - amžinas jausmas. Barbora myli, todėl gyvens. Trečioje eilutėje svarbiausias žodis yrarieveiksmis "čia". Čia - tai Lietuvoje. Žodis "Vilnius" dar tiksliau, detaliau nusako artimą erdvę. Pirmoji eilutė yra glaudžiai susijusi su šeštąja: pirmoje - paskui, šeštoje - priešodis.

Antras posmas yra pradedamas itin įtaigiais ir trumpais sakiniais: "grįžau čia mirusi. Tamsus ir aukštas buvo karstas". Norėdami suvokti šių eilučių taip pat viso teksto prasmę, turime žinoti kai kuriuos istorinius faktus. Barbora Radvilaitė buvo karūnuota Krokuvoje. Tačiau, praėjus trims mėnesiams nuo neaiškos ligos, mirė. Gražiausias Lietuvos ir Europos moters prašymas buvo išpildytas: Barbora buvo palaidota Vilniuje.

Pirmasis antro posmo sakinys paradoksalus. Trečią kartą pavartotas įvardis "čia". Jis nusako seną ir artimą erdvę. Tai Lietuva, tiksliau Vilnius. Karstas, tamsus ir aukštas, uždaros ir svetimos erdvės simbolis. Barbora jame jaučiasi tarsi Prokrusto lovoje. Pomirtinio grįžimo motyvas yra kartojamas du kartus. Kanopų ritmas, laikrodžio tiksėjimas, Žygimanto alsavimas yra ne tiek girdimi, kiek jaučiami, įsivaizduojami.

Trečiame posme išskiriami žodžiai, "grįžau", "vėl parvežė". Jie svarbiausi: sakinio pabaiga nesutampa su eilutės pabaiga. Tai. Eilėraštyje kuriamas ne tik renesansinis barboros įvaizdis, bet taip pat renesansinis miesto įvaizdis. Vilnius prigesintas, drėgnas, spindi kokštai (išorinis vaizdas), bet svarbiausia, kad jo lietus išganingas, nes prikelia, atgaivina, suteikia galimybę gyventi amžinai: "Ir prisikėliau, žemės prisilietus".

Už karūnos spindesio - trapi, emociinga, graži, savo kraštą vertinanti moteris. Valdžia, dėmesys, sostas niekada negarantuoja žmogiškos laimės. Barbora Radvilaitė karūnavimą suvokia kaip tremtį. Tik čia, senoje, saugioje, artimoje erdveje, žmogus gali jaustis iš tiesų laimingas.

Eilėraštis "Barbora Radvilaitė" subtilus lyriškas, asmenišką. J.Vaičiūnaitė atsiskleidžia kaip įžvalgi asmens psichologė, žmonių gyvenimo interpretatorė. O literatūrinė kaukė - tai puiki galimybė pasijusti kito asmens vietoje.